

רב ארי קילסון: מראי מקומות- כתובות צ"ד

- (א) **כגון שנמצאת א' מהן שדה שאינה שלו- פרש"י**, שנודע שגולה, וסוף שיבואו בעלים ויטלוה ממנה. והק' **תוס'**, דלכאו' כשמשיבין את הרביעית עדיין לא גבתה, וא"כ, למה אין הקודמת לה לוקחת אותה שדה מיד. וע"ש עוד מה שהק', ופי' באו"א, שאין ידוע שגולה, אלא דיכולים להשיבועה שמה נמצא שדה א' מהן דבאמת אינה שלה. וליישוב פרש"י, כ' **בשטמ"ק** בשם ר' יונה דיכולה הרביעית לומר דשמה הקול שיצא דגזולה היא אינה אמת, וכשיוציאו מידך ותראי לי שטר טירפא, אז אניחנו. אבל כ' השטמ"ק דדוחק הוא לפרש כן, דמרש"י משמע דידוע דודאי ה' גזולה, ולא שהי' רק קול. וכ' השטמ"ק ליישב דשמה כיון דכבר גבו הג' נשים ראשונות אותן שדות, אינן רוצין להסתלק ממה שגבו, דמסתמא השדות הטובים לקחו הראשונות, ורוצה היא אותה שנטלה שדה זו של הערעור לאכול פירות שדה זו, אולי תמותו הבעלים ולא תבא לידי טירפא, וביני ביני תאכל היא הפירות. וע"ע **ברעק"א** שתי' באו"א, שהי' אותה שדה שיצא עליה ערעור אפותיקי מפורש לא' מהג' נשים, וא"כ קודם שבא הנגזל בפועל, אינה יכולה ליקח שדה אחרת בכתובתה, אבל אח"כ אם יבא הרי נמצא דהאפותיקי ה' בטעות, ושפיר הוי כל נכסיו משועבדים לה.
- (ב) **חיישין שמא תכסיף- פרש"י**, דכי חזינן דלא משביעין לה, ידעה דהדרא שלישית עילוה כשיטלו מה שבידה, וא"כ לא חיישא הרביעית לאשבוחי לארעא, אלא שמתא ואכלה. והק' **הרמב"ן**, "וכי משביעין אותה להטעותה". ולכן פי' באו"א, שיכולה הראשונה לטעון לה, אולי באמת כבר קבלת כתובתיך, ואין רצוני שתהי' שדה זו אצלך, שמא תכסיפנו, ונמצאת מפסדת ממנו לכשאהי' צריכה לחזור עליו, לפיכך יכולה להשיבועה שלא קיבלה כתובתה עדיין. וכיון שנשבעה, שוב אין הראשונה יכולה לטעון כלום, ונשאר אצל הרביעית עד שנלקחה שדה שגבה הראשונה, דאז יכולה לחזור ולגבות מהרביעית.
- (ג) **מי דמי, התם שבועה לא' ושבועה למאה- ע' בשו"ת ושב הכהן** (סי' נ"ח), שדן אם כוונת הגמ' הוא דכל היכי דנשבע, אין שייך לתבוע שישבע עוד, משום דכלל הוא בדינו דשבועה לא' שבועה למאה, וא"כ אין לו זכות כלל לתבוע אותו וישבע עוד פעם. או דלמא, בעצם גם ככה"ג יהי' לו הזכות לתבוע לו שבועה לנפשי', אלא דאמרי' דבהא ודאי שליחותי' קא עביד, שאין סברא שיקפיד אם חבירו תובע השבועה תחתיו. וכ' לדקדק מלשון הגמ' "מי התם שבועה לא", וכו', דאם הי' סברא חדשה, הול"ל לא', התם משום שבועה לא' שבועה לק', ולא כדקא ס"ד שהטעם הוא משום דשליחותו קא עביד". אבל אם הסברא הוא דכאן אמרי' שליחותו קא עביד לכ"ע, א"כ א"ש לשון הגמ', דהא גם לפי המסקנא שליחותו קא עביד, אולם אין שייך ללמוד מכאן דבכל מקום אמרי' דשליחותו קא עביד, דדוקא כאן אמרי' הכי משום שאין שייך בזה לטעון טענות אחרות. והנפק"מ בחקירה זו הוא היכא דמאיזה טעם שהוא אין שייך לומר שליחותו קא עביד (ע"ש הציון), א"כ גם לפי המסקנא לא אמרי' סברא זו דשבועה לא' שבועה לק', ויהי' שפיר יכול להשיבוע עוד פעם.
- (ד) **לימא רב דאמר כר"מ דאמר עדי חתימה כרתי- פי' תוס'**, דאף אם נמסר לא' קודם לשל חבירו, כיון דנחתם באותו יום, הרי שניהם קונים בב"א, דהא לא חשיב לו עדי מסירה עיקר. וכ' **הרמב"ן** דהא ודאי כיון דנמסר לא' קנה מיד, וא"כ, אם כ' לא' ומסר לו באותו יום, ושוב כ' לשני, הו"ל הראשון ודאי קונה, ופשוט שאין קונין בב"א. אבל כ' דמה שחולקים, היינו משום דבדרך כלל אין נותנים ביום הכתיבה, וא"כ נמצא דדין חלוקה שכתיב טפי מדין שודא, ולכן חולקים. עוד כ' דצ"ל דסוגיין ס"ל דעדיו בחתומיו זכין לו, דלא"ה אף לר"מ אינו קונה עד שימסור לה.
- (ה) **ושמואל דאמר כר"א דאמר עדי מסירה כרתי- שי' הרי"ף בגיטין** (מוז: בדפיו) הוא דמה דאמר ר"א עד מסירה כרתי, היינו **גמ'** עדי מסירה כרתי, אולם עדי חתימה ג"כ כרתי. וע' **בר"ן** שם שהביא מה שהק' **הבעל המאור** על הרי"ף מסוגיין, דאי' דשמואל ס"ל כר"א, ולכן אמרי' שודא דדייני, דכיון דנמסר לא' קודם שנמסר לחבירו, הרי ודאי אין מקום לחלוקה, דודאי א' מהם קנה ולא השני, ולכן אמרי' שודא ולא חלוקה. אולם אם ר"א מודה דע"ג ג"כ כרתי, א"כ הול"ל לדידי' נמי יחלוקה, כיון דביום א' נכתבו ונחתמו. והביא בשם **הרמב"ן** לתרין דאע"ג דר"א מודה דע"ג כרתי, מ"מ כיון שאין כותבין שעות, אין קונין אלא בסוף היום, וזה שמסר לו בתחלה קנה משעת מסירה, דמסירה קונה לשעות, ומש"ה איכא למימר שודא. ואף דאולי לא נתן לא בפני עדי מסירה, (כיון דאי"צ להם לפי הרי"ף), מ"מ לענין ממונות י"ל דמסירת הבעל דין כק' עדים דמי. וע' בר"ן שהאריך עוד בזה. וע' **בריטב"א** כאן שג"כ עמד על קו' זו, וכ' דבאמת ר"מ ור"א בתרתי פליגי, א' פליגי אם עדי מסירה כרתי או לא (הגם דכ"ע מודו דע"ג כרתי), ב' נח' אם עדים בחתומיו זכין לו או לא, לפי ר"מ עדיו בחתומיו זכין לו, אפי' אם לא הגיע השטר לידו אלא לאחר זמן, ור"א ס"ל דלא אמרי' דעדיו בחתומיו זכין לו, וא"כ צריך להגיע השטר לידו ביום חתימתו, ואל"ה, השטר פסול, דהו"ל מוקדם. ולכן ביאר הריטב"א שיש ד' אפשרויות לפי ר"מ- א' דנתן שניהם בב"א באותו יום, ב' דנתנם בזאח"ז באותו יום, ג' דנתנם בב"א ביום אחר, ד' דנתנם בזאח"ז ביום אחר. ומכל הדרכים, רק בא' מהם, דהיינו ביום זה בזאח"ז, שודא עדיף, דבכל השאר קנו בב"א, ולכן שפיר י"ל דחולקים. אבל ר"א ס"ל דיש רק ב' אפשרויות, א' דנתנם בב"א באותו יום, ב' דנתנם בזאח"ז באותו יום (דאם נתנם ביום אחר פסולים, וכנ"ל). וא"כ, מסתבר לומר דהנתן מכוון לרצות לכל א' מהם דבאמת נתן לו הכל, אבל באמת הי' רוצה ליתן רק לא' מהם, וא"כ שפיר אמרי' שודא רק לפי ר"א.
- (ו) **חדא דאנא דיינא, ומר לאו דיינא- פרש"י**, דאנא דיינא ע"פ ראש גלותא והישיבה. וכ' **תוס'** בשם ר' **חננאל** להביא ראי' מכאן דלא אמרי' שודא דדייני אלא בדיין מומחה כר' נחמן, דאפי' ר' ששת לא הי' דיין כ"כ שיהי' יכול לעשות שודא דדייני. אולם ע' **בריטב"א** שהביא דברי רש"י וחולק עליו, דהא ר' ששת נמי דיין הוא, דהא גמיר וסביר ונקט רשותא. והביא מיש שפירשו באו"א, דאנא דיינא בהאי דוכתא, שהדין הז' במקומו של ר' נחמן, ואין ראוי לאחריים לעשות שודא באותו מקום, דהא זה כעין הפקר ב"ד הוא, ואין לעשות במקום שגדול ממנו או שיש דיין קבוע באותו מקום שהוא ראוי לדון בו. וע' **בשטמ"ק**

בשם תלמידי ר' יונה דכ' להביא ראי' מהא דלעיל דאף שליח יכול לעשות שודא דדייני, וכ"ש דכל הדיינים יכולים לעשות כן, רק סיים דהסכמת כל הגאונים שאין דנין שודא בזמן הזה.

(ז) **את ידך על התחתונה, אימא בר כ"ט בניסן את- ביאר השטמ"ק בשם תלמידי ר' יונה,** "כלומר, כיון שהזכות שלו מפורש בשטר שלו וזכות שלך אינו מפורש בשטרך, ידך על התחתונה. א"נ, כיון שלא נכתב בשטר שלך הזמן, הוחזק בו ריעותא, ומוכחא מילתא כי מפני שהזמן שלך הי' בסוף החודש, שלא רצית שיכתבו שם היום, ולפיכך יש לנו לומר כי לאותו שנכתוב שטרו בה' בניסן מכר תחלה".

(ח) **מאי תקנתי, נכתבו הרשאה להדדי- ע' בקובץ שעורים (שכ"ו),** שהביא מה דס"ל להרי"ף והרמב"ם דסוגיין מיירי בשטרי הלואה, והספק הוא מי הוא המוקדם. ואמר ר' יוסף דמי ששטרו בה' בניסן יכול לגבות קרקע של הלואה, והשני הי' רוצה לטרוף ממשעבדי שלקחו נכסים לאחר כ"ט בניסן, וא"ל ר' יוסף דאינו יכול, דהם יאמרו לו דהאידך שלא כדין טרף, והנחנו מקום לגבות מאת הלואה עצמו, ולזה רוצה הרשאה מחבירו, דאם גבייתו הי' שלא כדין, א"כ הוא בא עכשיו לגבות מהלקוחות. וכ' הקו"ש, שיש לחקור בהא דאמרי' דב"ח מאוחר שגבה לא עשה כלום, האם זה משום דגבייתו אינו גביי' בכלל, או דבעם הגיבוי מהני בדיעבד, אלא דמי שהוא מוקדם לו יכול לחזור ולטרוף ממנו. וכ' דמגמרן מבואר דלא מהני כלל, דאם הי' מהני, אלא דיכול לגבות ממנו, א"כ מה שייך כאן שטר הרשאה, הרי חובו כבר נפרע, ואין שייך לו לכתוב שטר הרשאה לגבות חוב שכבר נפרע, אע"כ לא הי' גיבוי כלל.